

Norsk institutt for naturforskning NINA

Saksbehandler, innvalgstelefon

Kristin Lugg, 69 24 75 58

Tillatelse til innsamling av data til forskningsprosjekt i Midtfjellmosen naturreservat

Statsforvalteren gir tillatelse til å sette ut tre piezometre for gassmålinger og en kabel for motstandsmålinger i Midtfjellmosen. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Bakgrunn for saken

Vi viser til søknad mottatt 8.5.2023 og tilleggsinformasjon mottatt 11.05.2023. Det er søkt om tillatelse til innsamling av data til forskningsprosjekt i Midtfjellmosen naturreservat i Aurskog-Høland kommune. Vi viser også til vår tillatelse til innsamling av plantemateriale i Midtfjellmosen naturreservat datert 27.2.2023, der vi gir dispensasjon fra verneforskriften for innsamling av to torvkjerner i forbindelse med forskningsprosjektet FORCE.

Det er søkt om ytterligere forskning i forbindelse med forskningsprosjektet FORCE. Prosjektet har som formål å studere hvordan klimaendringer kan påvirke intakt myrnatur langs en gradient fra nord i Polen til nord i Norge. Prosjektet er et samarbeid mellom polske og norske fagmiljøer. NTNU Vitenskapsmuseet og Norsk institutt for naturforskning er de norske deltakerne.

Midtfjellmosen ble valgt som en av de norske lokalitetene, og representerer lavlandsmyrene på Østlandet. Hovedårsaken til at Midtfjellmosen er valgt er at det finnes hydrologiske data og hydrologiske modeller som anvendes i prosjektet. Dette er data som har blitt samlet inn som en del av overvåkingen knyttet til restaureringen av myr som ble gjort for noen år siden. For å ha nytte av de hydrologiske dataene kan det ikke brukes myrområder som er langt unna der målingene er tatt, og det må i praksis benyttes areal som er innenfor vernegrensene.

Det søkes om å få sette ut midlertidige innretninger i forbindelse med å måle motstand i myra, samt måling av gasskonsentrasjoner i ulike lag i torva. Området som er aktuelt for disse undersøkelsene er sentralt og øst i naturreservatet, se vedlagt kartutsnitt. Dette er i det samme området som det ble gjennomført feltarbeid i 2022. Dette er utenfor området med ferdselsforbud i perioden 15.4.-15.07.

Søker beskriver feltmetodikken slik:

E-postadresse:
sfovpost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Pb 325
1502 Moss

Besøksadresse:
Moss: Vogts gate 17
Drammen: Dr. Hansteinsgate 9
Oslo: Stensberggata 27

Telefon: 69 24 70 00
www.statsforvalteren.no/ov
Org.nr. 974 761 319

Tomografi - Metoden har som mål å få fram data om torvas beskaffenhet i et tverrsnitt av myra uten behov for graving. Dette gjøres ved å måle forskjeller i elektrisk motstand i ulike torvlag. I felt legges det ut en kabel i ei rett linje, og denne har elektroder med jevne mellomrom. Elektrodene både sender og tar imot strømsignal, og basert på hvor mye strøm som «tapes» på vegen får man et mål på motstand. Det er snakk om lav strømstyrke, og ut fra søkers erfaring med slike målinger påvirkes ikke dyre- eller planteliv negativt. Undersøkelsen planlegges gjennomført ca. 1. juli, den er ikke destruktiv, og det vil ikke bli satt igjen utstyr i felt.

Gassmålinger - Formålet er å måle ulikheter i konsentrasjon av gasser oppløst i vann i ulike torvdybder. I felt settes det ned tre piezometre, som i praksis (i dette tilfellet) er perforerte plastrør som er 2 m lange og med diameter 5 cm. Rørene stenges med ei hette e.l. for å unngå at regnvann trenger inn, og for å hindre at dyr skades av eller forstyrrer utstyret. Piezometrene planlegges montert medio mai 2023, og det er ønskelig at de blir stående ut barmarksesongen 2024. Alt utstyr fjernes når målingene avsluttes, og hullet etter røret vil være så lite at det erfaringsmessig lukker seg raskt. Det er lite trolig at det vil bli nødvendig med avbøtende tiltak, og det beste er ganske sikkert å la hullene lukkes av seg selv.

Figur 1. Undersøkelsesområde for tomografi og gassmålinger i Midtfjellmosen naturreservat (grønne sirkler). Gul pil viser Vålåstjenn, ikke Vintertjenn som antydnet på kartet. Blå pil viser parkering ved Vesle Garsjøen, før bommen på vegen. Utstyr transporteres til fots.

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Midtfjellmosen naturreservat. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Midtfjellmosen naturreservat ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 25.01.2013. Formålet med naturreservatet er å bevare et stort og sammenhengende område med lite påvirkning av myr og barskog. Området har særlig pedagogisk og naturvitenskapelig verdi som et representativt

område i den sørboreale regionen. Området har en stor variasjon mellom små tjern, myrer og barskog, og er svært viktig som yngle- og hekkeplass for et vidt spekter av fuglearter. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

I naturreservatet er vegetasjonen vernet mot skade og ødeleggelse. Det forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet.

Området er vernet mot ethvert tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling eller lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Oppstillingen av tiltak er ikke uttømmende.

Verneforskriften åpner ikke for at vi kan gi tillatelse til utsetting av midlertidige innretninger i forbindelse med forskning. Statsforvalteren kan, i slike tilfeller, vurdere søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven (nml) § 48. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfelle.

Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Statsforvalterens vurdering

Hensikten med FORCE-prosjektet er å få mer kunnskap om hvordan klimaendringer kan påvirke intakt myrnatur. Økt kunnskap om dette kan være et positivt bidrag i arbeidet med å bevare myrlokaliteter.

Beslutninger som berører naturmangfold skal bygge på kunnskap om naturverdier og effekten av påvirkninger. Midtfjellmosen er en svært viktig intakt lavlandsmyr med utforming velutviklet høgmyr. De myrrike områdene hvor Midtfjellmosen ligger har et rikt fugleliv, og trane og storlom hekker her. Våtmarksarealene har verdi for fuglelivet med to dokumenterte rødlistede hekkende fuglearter, og en rekke andre arter våtmarksfugl, som enten hekker eller er observert i området. Det er ikke registrert noen rødlistede plantearter i det aktuelle området.

Vi anser kunnskapsgrunnlaget i saken som tilstrekkelig, jf. nml. § 8. Vi viser til at man har forholdsvis gode kunnskaper om naturen i området, via økologisk grunnkart og Artskart. Føre var-hensyn tillegges derfor liten vekt her (§ 9). Inngrepet vil være begrenset og det er etter vår vurdering, og kjennskap til dagens belastning i området, ikke fare for at det vil kunne bidra til en for stor samlet belastning på økosystemet (§ 10). For å oppfylle kravet om at miljøforsvarlige teknikker (§12) benyttes forutsettes det at utplasseringen av utstyr begrenses til det som er nødvendig og i henhold til det som er omsøkt, og at alt arbeid gjennomføres på en skånsom måte, herunder at fuglelivet forstyrres

minst mulig. Nml. § 11 om kostnader ved miljøforringelse anses ikke som aktuell i denne saken.

Den omsøkte utplasseringen av forskningsinnretninger vil være et inngrep som er relativt kortvarig, prøveflatene vil kunne restaureres på kort tid, og innenfor et myrsystem som er relativt stort som kan tåle tiltaket. Eventuelle forstyrrelser av fuglelivet vurderes som små, da bevegelsene i området vil være kortvarig og plasseringen av innretningene er utenfor området med ferdselsforbud som gjelder nord for Vintertjenn. Tiltaket vil etter vår vurdering være et akseptabelt inngrep i forhold til den vitenskapelige nytteverdien prosjektet har.

Etter vår vurdering er utplasseringen av forskningsinnretningene ikke i strid med verneformålet og vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Vilårene for å kunne gi dispensasjon med hjemmel i nml. § 48 er oppfylt.

Vedtak

Statsforvalteren gir tillatelse til å sette ut tre piezometre og en kabel for motstandsmålinger i Midtfjellmosen. Tillatelsen er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene. Det skal legges vekt på å forstyrre fuglelivet minst mulig.
- Det gis ikke tillatelse til ferdsel i strid med ferdselsforbudet nord for Vintertjenn i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli.
- Tillatelsen for utplassering av tre piezometre gjelder frem til 1. november 2024.
- Denne tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne forevises oppsyn og politi.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig. Statsforvalteren vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse.

Klageadgang

Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Karsten Butenschøn
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Kristin Lugg
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent